

ULUSAL SEMPOZYUM

**GÜNÜMÜZDE YURT İÇİ
MEVLEVÎHÂNELERİNİN
DURUM VE KONUMLARI**

9 - 10 Aralık 2013

KONYA

BİLDİRİLER-SUNUMLAR

KONYA / 2017

ESKİŞEHİR ÂSİTÂNESİ (MEVLEVÎHÂNESİ)'NİN BUGÜN VE YARINI

Berna ÇELEBİ ŞENER*

Eskişehir Mevlevihânesi Kültür Derneği Başkanı ve Hz. Mevlâna'nın 20. kuşak torunu olan Sayın Dr. Berna Çelebi Şener, Eskişehir Mevlevihanesi üzerine hızlı ve kısa bir bilgi aktarımı yapmış ve ardından dernek olarak uzun yıllardır sürdürdükleri projeleri, etkinlikleri ve faaliyetleri sunum eşliğinde dinleyicilerle paylaşmışlardır.

Değerli hocalarım, kıymetli yöneticiler ve sevgili dinleyiciler;

Öncelikle bizleri buraya davet ettiklerinden ve bu yola kattıkları değerli çabalarından dolayı Konya Büyükşehir Belediyesine, Selçuk Üniversitesine ve özellikle Enstitü yönetimine şahsım ve derneğim adına çok teşekkür ediyorum.

Benden önce sunumunu yapan Sayın Hasan Hüseyin Adalıoğlu Beyefendi Eskişehir Mevlevihânesi hakkında çok değerli bilgilerini bizlerle paylaştılar. Ben de sizleri fazla sıkmadan kısa bilgilerin ardından dernek

* Dr., Eskişehir Mevlevihanesi Kültür Derneği, bemasener@mail.com

olarak yürüttüğümüz faaliyetler hakkında sizlere detaylı bilgi vererek sözlerimi sonlandıracağım.

Bizler, Eskişehir’de bulunanlar olarak nasipli olduğumuzu düşünüyoruz. Çünkü bulunduğumuz şehirdeki âsitâne, şu anda ayakta kalmış âsitâne ve mevlevihanelerden bir tanesidir. Allah aşkı ve insan sevgisi ile ezelde uyanmış Konya’da vücûd bulmuş olan Hz. Mevlâna çerağı nice gönüleri ve nice beldeleri aydınlatmıştır. İşte bu nasipli beldelerden bir tanesi de Eskişehir’dir. Eskişehir, bana göre “zinnûreyn” olan bir şehirdir. İki nur, iki çerağ bu beldeyi aydınlatmıştır. Hz. Mevlâna dışında ayrıca topraklarımız Yunus Emre kokusuyla ve nuruyla da şereflenmiştir. Yunus gönüllü büyüklerimiz seneler evvel şu an Odunpazarı’nda bulunan bu mekanlarda nice gönüllerin uyanması, etrafına nur saçması için bu âsitâne ile şehri taçlandırmışlardır. Bu eşsiz taç, 2006 yılında Odunpazarı Belediyesi yönetiminin gayretiyle ve son postnişin torunu olan Sayın Ferda Terzi’nin çabalarıyla kurulan dernek tarafından da devam ettirilmektedir. Bu dernek şu anda aktif olarak faaliyetlerini yürütmektedir. Ben aslen Eskişehir’de ikâmet etmekle birlikte Konya Dergâhu torunlarındayım. Benim dedelerim, Hz. Mevlâna’dan itibaren bugüne kadar hiçbir şekilde buradan ayrılmamışlardır. Buralarda hizmetlerini yerine getirmişler ve bu kültürün yayılması için hem kendileri o fırınlarda bir ekmek olup pişmiş hem de nice canların pişmesine vesile olmuşlardır.

Hz. Mevlâna’nun torunlarından olan son dedemiz Âlim Çelebi’yle ilgili olarak dokuz yaşındaki ziyaretimi hiç unutmam. Dergâha girdiğimde dokuz yaşındaydım. Âlim Çelebi’yle beraber el ele yürüdüğümde ve o mübarek insanın titreyerek o kabirlerin önünden geçişini her bir taş ve her bir köşeye hürmetle selam verişini ve gözlerinden sessiz yaşların dökülüşünü hiç unutamıyorum. Onun için adı geçen bütün mevlevihaneler biz Çelebiler için çok daha farklı anlamlar ifade etmektedir. Biz istiyoruz ki oralarda uyandırılmaya çalışılan o çerağlar bugünkü gönüllere de şifa olsun. Şifa olmaya da devam etsin.

Eskişehir Mevlevîhânesi’nin matbahu şu anda cam atölyesi olarak kullanılmaktadır. Karşısındaki kervansaray da büyük ve sıcak cam fırını olarak kullanılmaktadır. Burada 1700 santigrat derecede üç büyük fırın hizmet vermektedir. Hepinizin de bildiği gibi günümüzde ekmek fırınlarının dahi statik yapıyı bozması ve olası bir doğal afette binaya ciddi derecede hasar verebileceği dikkate alınarak ekmek fırınlarının bina altlarında işlevini sürdürmesinin yasaklanması gündeme gelmişken bu

kadar eski binada üç büyük fırın 1700 santigrat derecede halen işlevsel bir şekilde kullanılmaktadır. Bunun haricinde derviş odaları, dükkanlar, el sanatları atölyeleri ve kervansaray da belediyenin desteğiyle faaliyetler için kullanılmaktadır. Belediye tarafından bizim derneğimize de semahane ve sıbyan mektebinin kullanılması, faaliyet vermesi için müsaade edilmiştir. Semahane, derneğimiz tarafından doğrudan hem sema programları hem de diğer aktiviteler için kullanılmaktadır. Sıbyan Mektebi ise kütüphane olarak hizmet vermektedir.

Derneğimizin amaçları arasında Eskişehir Mevlevihanesi Külliyesi'nin korunması, manevi ve kültürel mirasın yaşatılması ve geliştirilmesi için gereken maddi ve manevi desteğin sağlanması yer almaktadır. Bunun için dernek, hem Türkiye'de hem de tüm dünyada kültürün doğru olarak tanıtılması ve gelecek nesillere doğru olarak aktarılması için çalışmaktadır.

Mevlevihanenin yarını ile ilgili birçok projemiz de bulunmaktadır. Bu projeleri hem belediye hem de valiliğimize ilettiğimizi belirtirim. Bu projeleri buradan aktararak sizlerin daha fazla zamanını almayacağım. Yeri geldikçe hayata geçirilecek projelerimizin siz değerli hocalarımızın da görüşü alınarak uygulanması sağlanacaktır.

Kısa ve özet olarak Eskişehir, Unesco tarafından 2013 yılında Somut Olmayan Kültürel Mirasın Başkenti ve Türksoy Üyeleri arasında 2013 yılı Türkî Cumhuriyetleri Kültür ve Sanat Başkenti olarak ilan edilmiştir. Bu bağlamda, Eskişehir Valisinin Yönetim Kurulu başkanı olduğu Eskişehir Kültür Dünyası Kültür Başkenti Ajansı ve 2013 Şeb-i Arûs etkinliklerinin hazırlanması için derneğimiz görevlendirilmiştir. Valilik ve bu ajans sponsor olarak görev yapmaktadır.

İkinci olarak Eskişehir'e 400 seneye yakın hizmet vermiş olan Eskişehir Mevlevihanesi'nin vakfediliş amacına uygun olarak tanıtılması için tarihî ve kültürel mirasın değerini fark etmiş durumdayız ve bunu amaç olarak edindik. Mevlevihane içinde bulunan binalara eski fonksiyonlarının iade edilmesi ve bu yapıların mevlevihane ile ilgili olarak konularda tekrar yaşama geçirilmesi hem Unesco hem Kültür Bakanlığı yönergesine paralel olacağı, hem de 2013 ve sonrası yıllarda ilimizin Kültür Başkenti olarak anılmasında anlamlı kılınacağı Valilik nezdinde yapılan çalışmalarda da teyit edilmiştir. Bizim için son derece önemli olan uzun süre önce başladığımız ve halen devam etmekte olan "Odunpazarı Sit Alanı Sözü Tarihi Projesi" de 2011-2014 yılları için planlanmış ve Temmuz 2011 yılında başlamıştır. Bu proje derneğimizin girişimleri ile Anadolu Üniversitesi

Edebiyat Fakültesi Sosyoloji Bölümü tarafından devam ettirilmektedir. Bu proje Odunpazarı Sit Alanı içinde bulunan Eskişehir Mevlevihanesi'nin tarihini kayıt altına almayı ve kitaplaştırmayı planlıyor.

Son olarak; bizim dedelerimiz son derece hoşgörü sahibidirler. Hep öyle oldular. Fakat bizim de kültürümüze, bilgimize ve inanışımıza göre bilinmesi gereken önemli bir husus var ki vakfiyeler çok kutsal mekanlardır. Vakfediliş amaçlarına uygun olarak kullanılmaları gerekmektedir. Eskiden dedelerimizin ve bu kültürü yaşayan gerçek manevi önderlerin olan bu mekanlar, şu anda zahiren farklı cemiyetler, farklı insanlar, farklı bireyler için çeşit çeşit amaçlarla kullanılmaktadır. Biz de çeşitli vesilelerle başta İstanbul olmak üzere yurdun diğer yerlerine gittiğimizde bu binaları üzümlere seyrederiz. Onlar çok hoşgörü sahibiydiler ve hiçbir zaman kimseyi şikayet etmemiş, kimseye de en ufak bir art niyet beslememişlerdir. Ancak inandığımız ve emin olduğumuz bir şey var ki; onlar şikayet etmese de bu kadar büyük ve güzel, sultanların bile şikayetçi olmadığı durumlarda korkarım ki zülf-i yâre dokunuyordur. Buraları şu anda zahiren kullanan kuruluşların buna dikkat ederek, kuruluş amaçlarına ve vakfediliş amaçlarına uygun olarak çaktıkları herbir çivinin, bu dünya âleminde değil de belki ahiret âleminde her bir çivisi için tek tek hesap vermek zorunda kalmamamızı umut ederim. Derneğimizin çalışmalarını anlatan kısa videomuzla sizleri başbaşa bırakıyorum. Saygılarımla....